

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PART KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:

Helyben:	10 kor.	— fill.	Vidékre küldve:	16 kor.	— fill.
Egy évre	5	— fill.	Egy évre	8	— fill.
Fél évre	2	— fill.	Fél évre	4	— fill.
Negyed évre	1	— fill.	Negyed évre	2	— fill.
Egy órára	—	— fill.	Egy órára	—	— fill.

Egyes szám ára 4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hasasos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többzetű hirdetések jutányosan. Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Intő szó.

[Ajánlva a korteskedő hivatalos közegeknek a figyelmébe.]

Ezt a vezető cikkelyt a kormányparti **Pesti Naplóból** vettük át és ajánljuk a főispán és a kortesközegek, az etetők, itatók és a böszörményi lélekvasárlók figyelmébe. Vegyék fontolóra e cikkben foglaltakat, nem ellenzéki lap, de a Széll Kálmán félhivatalos újságja olvas rájuk és a fenyegeti meg a törvény kijátszóit.

[dr. s. a.] Megvan a törvény, mely a képviselőválasztások fölött való szigorú biráskodásról rendelkezik; legaktuálisabb s legnevezetesebb része életbe lépett a mult országgyűlés halála napján, külön életbeléptetési rendelkezést adott ki róla a belügyminiszter, magyarázva a nagyhorderejű újításokat, óva és intve a tisztviselőket, figyelmeztetve a szigorú betartásra a törvényhatóságokat. Egyszóval megtörtént minden — de csodálatos: a választási hírek, az események nagyrésze mégis azt bizonyítják, hogy az új törvény nem ment a köztudatba, nem akarják tudomásul venni mindezzel, hogy nem úgy van már, mint volt régen. Még mindig hallani, hogy folyik a pénzelés, vesztegetés, hogy ez a jelölt jól áll, mert hiszen keresztül viszik a megyeház urai, — (nálunk a város urai, Szerk.) a másik meg rosszul áll, mert — bármennyire szereti is a nép — az alispánnak, vagy

a szolgabírónak (nálunk főispán, főmérnök és a többi dalárdista! Szerk.) vagy más kerületbeli hivatalos nagy hatalomnak más a jelöltje.

Még egy hét van hátra az új választásig s látván, hogy szerteszét az országban a régi választási fogalmak csak nem akarnak meghátrálni az új idők tisztító szele előtt — fölemeljük intő szavunkat, rámutatva a választási biráskodásról szóló 1899. XV. törvény-cikkre. A hivatalos nagyhatalmak vegyék tudomásul végre, hogy nem irott malasztanak alkották e törvényt, hanem azért, mert tiszta, a törvénynek inden tekintetben megfelelő választásokat akar a kormány; olyan választásokat, a melyeknél minden szavazó polgár szavazata igaz meggyőződésének, független akaratának nyilvánítása legyen. E törvény szerint érvénytelen az a szavazat, amelyet a választók megvesztegetés, erőszak, etetés, itatás vagy hivatalos presszió folytán adtak be s ha bármely képviselői mandátumnál ilyen szavazat is adatott be, a Kuria a szigorú törvény félremagyarázhatlan rendelkezései folytán minden ilyen mandátumot megsemmisít.

Ez a törvény Damokles kardként függ minden választás felett s úgy a kormány, mint a törvényhatóságok vezetői részéről az illetékes közegeket részletesen kitanították a törvény szigorú rendelkezéseire. Budapest polgár-

mestere is a tisztviselőkhöz intézett körrendeletében kijelenti, hogy a törvény megszegői ellen a legszigorubb megtorló eljárást fogja alkalmazni.

Mindezt nem szabad a választó polgároknak szem elől téveszteni, mind ezt tanácsos lesz a hivatalos közegeknek az egész országban nagy figyelemre méltatni. Elismerjük, hogy sok helyen nehéz a helyzetbe belenyugodni ama tisztviselőknél, akik eddig mindig a választások intézőiként szerepeltek s a kiknek vidéken csak az a jelölt jutott mandátumhoz, a kit ők a legmesszebb menő, gyakran meg nem engedett eszközökkel támogattak.

Mind ennek azonban kell, hogy most vége legyen s mégis a vidék több helyéről kapunk értesülést, hogy a hivatalos közegek nem tudnak belenyugodni a semleges szerepbe s titkos aknamunkát folytatnak (nálunk egész nyíltan dolgoznak Szerk.) egy-egy jelölt diadalra juttatásáért. És a járatlanabb választó polgár vakon hódol nekik, szavukat parancsszónak tartja.

Figyelmeztetjük e hivatalos közegeket, hagyjanak fel ezzel a szigoruan megtiltott viselkedéssel. Nemcsak maguknak ártanak vele, hanem a pártfogoltjuknak is. Mert a Kuria, a szigorú törvényt kezében, minden így szerzett mandátumot kérélhetlenül megsemmisít s az új választásból csak az a jelölt kerül ki győztesen, ki az ilyen

„Katonai érdemek.”

Fehérvári jubilál
 S ez ném is nagy véték.
 De hiba hogy köszöntik
 Az öreg honvédek.
 A buczkához mennek-é
 Ezüstös hegyormok?
 Magyar hősnék micsoda
 Egy osztrák tábornok?

Fejérvári válaszol
 Köszöntő beszédre,
 És szigoruan, komoran
 Néz a vén honvédre.
 „Katonai érdemet”
 Mig elismer benne,
 Szeretné, ha előle
 A pokolba menne:

Hogy szerették a házat
 S érte áztak vérben,
 Fehérvári bárónak
 „Schmarn” az és nem érdem.
 Űtetaplót nem érnek
 A polgárerények . . .

És az öreg „katonák”?
 Éheznek szegények!

Fejérvári, vigyáztál
 Nagyon a beszédre.
 Vékony babékoszorut
 Tűztél a honvédre.
 Hanem azért, jó uram,
 Tőled én azt kérdelem:
 Tudod-é, hogy mi az a
 „Katonai érdem”?

Az osztrákok leverték,
 A porba tiporták.
 Elfutott a gyáva eb,
 Tiszta lett az ország.
 Báró ur, ily érdemet
 Ne nagyon dicsérgess,
 Az osztráknak háta fáj
 S érte most is mérges.

Sebestyén diák.

Porszemek az utszélről.

Némely ujság kevésre becsülheti a magyar ember életét. Midőn utóbb ugyanis egy bizonyos uriember, mint viczinális képviselő jelölt, programbeszédet tartott, némely kutyakosárnélküli szájuak, gorombán, kellemetlenségeket kiabáltak közbe.

— Az ilyen csöcselék ellen van szükség a zsandárpuskákra! itélkezett az egyik tisztelt ujság.

Hát nem tudják azt a szomszédban, oly kevesen vagyunk magyarok, hogy még az apagyilkosnak is megkellene kegyelmezni. Kevés fajszeretét — pislákolhat a szomszédéknál, ha már néhány kellemetlen szóért képesek volnának belélovetni a magyar emberek szívébe.

Dicsérték az öreg Szabó Kálmán bátyámat, így szólított, noha kormányparti jelölt, mert oly őszinte magyar embernek mutatkozott be.

tiltott eszközök igénybevétele nélkül, csakis a polgárok független szavazatára bizta sorsát:

Az idő igazolni fogja szavaink igazságát. A Kuriának a képviselőválasztások érvényessége fölött való bíráskodásra hivatott tanácsa olyan független, puritán, minden tekintetben kiváló bírakból áll, kik a politika birodalmának magasan fölötté állva, csak igazságot ismernek. Csak az lebeg szemük előtt, hogy minden képviselőválasztásnak tisztának kell lennie, amelynél minden választópolgár csak saját meggyőzésének hódolt, csak független, senki által sem befolyásolt akaratát érvényesítette. Nem a hivatalos közegeknek s a klikkeknek, hanem a szabad polgároknak szabad meggyőzésével támogatott jelöltek kell, hogy így diadalra jussanak.

Mennyivel üdvösebb volna, ha a magyar nép a Kuria utmutatását, szigorúságban való példaadását megelőzné s mindenáron azon lenne, hogy mindenütt csak tiszta választás legyen. Mindnyájunk érdekében kívánóok, hogy így legyen, ezért fordulunk ez intő szavunkkal mindazokhoz, kiket illet.

A pótolhatlanok.

(Az Uj Századokból.)

(drb.) Reszkess Byzánec! Borulj gyászba, oh hon, minden jó hazafi hamut hintsen a fejére! Végre ezeréves multu alkotmányodnak, vége közgazdasági továbbfejlődésednek, délibáb lett a magyar jogtudomány, oh szeretett hazám, mert a közhasznú, önzetlen közgazdasági tevékenységnek két matadorja, Lánzy Leo és Chorin Ferencz urak nem vállalnak többé képviselői mandátumot!

— Csak azt a hatvanhetet hagyta volna el, mondá a negyvennyolczas öreg kritikus.

Dégenfeld József főispán pályatévész-tett ember. Midőn kedvelt hívenek a beszédébe közbe kiáltottak némely szájkosárnélküli szájak, főispánunk — úgy beszél a városban — policzaj után szaladt, policzaj után kiabált.

Valóságos policzaj-inspektor vészett el a főispán urban. Szeretne szájkosarat rakni a világ szájára. Nem lehet ám jó uram. Hisz híven fizetjük a kutyzadót is.

Ha a jólelkű Király Ferenczre, meg a jámbor meglakola Kola bácsira gondolok, Szaturnus úr Isten jut eszembe. Szaturnus ugyanis a saját gyermekeit falta fel; Királykat pedig képviselőségüknek szülője, a debreczeni Szaturnus illetőleg markirozott szabadelvű kormánypart falta fel orvul. Királyék bizony-bizony nem ezt érdemelték volna ettől e párttól, a melyet most már — úgy látszik — végleg beakar savanyítani az édes főispán ur.

Az öreg collegium falai között is korteskednek. Bizonyos nevezetű Milotay István uramöcsém, a jogász tudományok növendékét is jelölték az irodalmi köri elnök-

Lám, ez az összeférhetlenségi törvény rettentő, romboló hatása!

Két pótolhatlan oszlopa a magyar törvényhozásnak kimarad és már most fucses a haza és minden, a mi mellette és körülötte van.

Azért tehát, hogy e két mintaképe a minden jó jövedelmet megvető közgazdasági tevékenységnek és még a hozzá hasonló egy-két kitünőség, a magyar közélet oszlopai, bennmaradhassanak a képviselőházban, nem kellett volna megalkotni az — összeférhetlenségi törvényt!

Ilyen és hasonló jeremiási siralmakat sajtóknak most ki kemény aczeltollaikból némely sovíniszta és nemsovíniszta hazafiak abból az alkalomból, hogy a fentemlített két ur nem hajlandó a jövőben is képviselőiséget vállalni. Ezekkel a szivrepesztő jajtásokkal szemben nem is akarjuk azt hangoztatni, hogy manapság senkisép pótolhatlan, hogy két embernek a kimaradása, bármily kitünő lett legyen is működése, észrevehető irt nem hagyhat a közéletben, ha a többiek megteszik kötelességüket. Ha nem csak azt akarjuk konstatálni, hogy hiszen rajtuk állott a választás. Mint elhatározásuk és tetteik korlátlan urai, rajtuk állt a pénzeszsákok és a mandátum között választani, hogy tehát mindenki azt hitte, azért fogják őket megtámadni, mert nagy-szerű önzetlenségükben nem a hazát, hanem a pénzeszsákot szemelték ki jövendőbeli működésük teréül.

Ha az igaz, hogy a haza oly nagyon keservesen nélkülözheti törvényhozási kiváló működésüket, amelyvel annyi jót és hasznosat tettek a közügynek: miért rugták oldalba mégis a hazát és miért tartották ezelszerűbbnek inkább az egyéni gazdag jövedelmet biztosító állásaikban maradni.

Miért nem lebegtet szemük előtt e tekintetben is Széll Kálmán példája, aki csakugyan feláldozta dus bankigazgatói és elnöki jövedelmeit a miniszterelnöki állással s az ezzel járó nagy felelőség, gond, munka és megkritizálás mellett igen szerény dotációval.

És azután Széll Kálmán vagy akár Hegedüs Sándor, ki szintén otthagytott néhány zsiros bankigazgatóságot, azért nem működhet többé közgazdaságilag hasznosan,

ségre. Oly gyönyörű, oly magyar verseket ír az uramöcsém — én csak néhány költeményei után ösmerem, — ha voksom volna, ő rá adnám.

Böszörményben, a hol vasfazékban rotyog a Dégenfeld-párti birkahus, csapra útve a Dégenfeld-párti boros és pálinkás hordó és szárnyasmadár módjára röpked a Dégenfeld zsebbeli banknóta, a mámoros kormánypartú zsoldosok verekedéseket is szoktak rögtönözni. Tehát buzdítani akartam az én szép szálás termőtű hajdu atyámfiát, ha netán fenyegetnék vagy erőszakos támadással környékeznék, tudasson, lesz rúlla szó az ujságban.

— Ne feltsen engem az ur, mondá az atyámfia, úgy néztem ki az atyámfiából, hogy a Dégenfeld-párti birkahust könnyűszerrel kirázná abból a magyarból, ki ő belő merne kötölözködni.

A nánási egyik tiszteletes ur azt vitatja, hogy ő nem nyilatkozott soha Rákosi Viktor ellen és hogy ő nem vett észre — bizonyos predikációja után — semmiféle megbotránkozást, holott a templomban zúgott a nép, holott a katedrához felkiáltottak, hagyná abba a nem oda való beszédet...

mert már nem bankigazgató? Hát muszáj az embernek itt Magyarországon éppen képviselőnek és bankigazgatónak — és pedig a kormányval szerződéses viszonyban álló bankigazgatónak — is lennie, hogy közgazdaságilag hazája javára hasznosan működ-hessék, vagy hogy mint kitünő jogász jó törvények alkotásában segédkezet nyújtson? Nem elég, hogy valaki képviselő arra, hogyha egyáltalában ért a közgazdasághoz, azt hathatósan elő is mozdithassa?

Bizony Isten, Molnár Józsiás, az egyszerű képviselő, aki sohasem volt bankigazgató, százszor nagyobb szolgálatot tett az ország közgazdasági fejlődés érdekében, midőn meg nem szűnő buzgósággal az önálló vámterület mellett és a kvóla felelem-lése ellen érvelt, mint száz olyan képviselő aki mint bankigazgató a bankigazgatás keretében tevékenykedik közgazdaságilag, a mellett azonban az önálló vámterületet ellenzi, a kvótát pedig felelemli, nem is említve azt, hogy a legnagyobb valószínűség szerint, a kereskedelmi bank vagy a salgótarjáni szénbánya épp annyi jövedelmet fog hozni részvényeseinek és különösen a kereskedelmi bank épp annyi hitelt fog nyújtani jó firmáknak — s ennek közgazdasági tevékenysége ebből áll — ha Lánzy, illetve Chorin nem is lenne ott, tehát az is jogtalan kesereg, hogyha a hazának közgazdaságilag ezeatul is hasznára akarok válni, hát le kell mondani a képviselőiségről, mert ők — nevezük a gyermeket igazi nevének és ne ámítsuk szemforgató, üres frázisokkal a világot — most már csak maguknak hozhatnak hasznót, de azon vállalatok épp úgy prosperálnának, ha nincsenek ott, mintha ott maradnának, aminek elő tanubizonysága a Tisza István igazgatása alatt álló nádor-utcai kereskedelmi és iparbank, amely egy esőppet sem sinyli az igazgató-nak má régebben történt kilépését, hanem viruló egészségnek örvend csakugy mint azelőtt és arról sem szól a krónika, hogy a magyar jelzálogbank Széll Kálmánnak az elnökségről való visszalépése óta bármely irányban dekadenciának indult volna.

Egyszerűen nem való tehát, hogy az illető vállalatoknak ezek az urak valami nagyon pótolhatatlanok volnának.

Ha peeg a képviselőházban oly iszo-

A tiszteletes ur azzal is védekezik, a ki ilyen állit, nem hallotta az ő templomi beszédét. Pedig épp az a baj, hogy nagyon is sokan hallották és attól lehet tartani, hogy a tiszteletes urat jövőre annál kevesebben fogják meghallgatni.

Madarász bácsi és Thaly Kálmán ur a legjobb felekezetű képviselő jelöltek. Öreg kurucz generális Thaly Kálmánnak meg tollra sem kell áldozni, a zászlójai között pedig még közel husz éves zászló is van kitűzve... Hej! Némely mai korcszülött jelölt vakarja a fejét. Varázs zászlók lehetnek azok. Tévedsz atyafi! Öreg Thaly Kálmán ur a büvös-bajos, varázslatos magyar kurucz ember.

Közeledik októbernek elseje is. Ekkor követet választanak, de az arravaló legények is akkor fognak katonáékhoz bevonulni. Falu helyeken sok hamis esküt fogadnak ilyenkor. Leginkább a lányok, az asszonyok azok, a kik az esküt nem szokták tartani. Ámde legtöbbször a követjükben is csalódnak a mélyen tisztelt választók. Így-kezzünk tehát, hogy mi ne válasszunk ilyen követeket.

Szabad Hajda.

nyu, pótolhatatlan őrök hagynának: rajtuk múlt, hogy a hazát meg ne fosszák maguktól. Es mert mégis inkább a vállalataikhoz ragaszkodnak görcsösen és nem a hazához: csakis ők érdemelnek gáncsolást, de nem az összeférhetetlenségi törvény, amely az ország közvéleményei szerint, a lefolyt országgyűlés legjobb és legszükségesebb alkotásainak egyike.

Debreczen követei és képviselői az országgyűléseken.

— 1626 tól—máig. —

Az 1712—16. pozsonyi országgyűlésre, ahol a 108. t. cikkkel Debreczent a szab. kir. városok közé beiktatták, Diószegi Sámuel és Léva István küldé fel a város, akik hévvel, bár kevés sikerrel védtek ott városunk nagyon fontos érdekeit.

1719. Az ország statusinak pozsonyi concursusán Léva István és B. Kecskeméthy András notarius voltak jelen.

1721. A pozsonyi generalis session és congregatio Léva István.

1722. A pozsonyi dietán Léva István és Maróthy György.

1723. A pragmatica sanctio elfogadásánál Barany Mihály népszónok és Maróthy György tanácsnok.

1729. A pozsonyi dietán, Domokos Márton főjegyző.

1741. Ezen a híres pozsonyi országgyűlésen, a melynek lelkesedése megmentette a Habsburgok roskadozó trónusát az összeomlástól, Domokos Márton főbíró, és Pándi János notarius kiállották a rendekkel egyetemben a kis trónörökös karján emelő szép királynő felé: vitam et sanguinem pro rege nostro Maria Theresia! Ezekről a követeinkről vagyon feljegyezve: (1742. Die 7 ma Januarii inszenatu.) Pozsonyban a közelebbi elmúlt országgyűlés alatt, a nagy concursusra nézve a naturalek drágák lévén, azért Diurnumokon fellyül Titulo H-on norarú a N. Tanács conferalt 6 kegyelmeknek Bíró urannak ugyan 100, Notarius urannak pedig 75 Rh. forintokat. Az országgyűlési követek napidija 1740-ben 3 forint volt.

Az 1763—64. évi országgyűlés debreczeni követeit nem találtam feljegyezve.

1790—91. A politikai és vallásszabadságot, a nemzeti nyelv jogait biztosító országgyűlésen Debreczent Szombat István és Domokos Imre képviselték.

Az ezután következő négy országgyűlésen, amelyek alig cselekedtek egyebet, mint azt, hogy új meg új segítséget, katonát és hadi adókat szavaztak meg a francia háborúk által szorongatott Ferencz császárnak, ezek voltak a követek:

1796 Szombat István főbíró, Bőszyrményi Pál főjegyző.

1802. Domokos Imre, Simonffy Sámuel, akik is lemondván, Bőszyrményi Pál és Sárói Szabó István küldetnek a helyökre.

1807—8. Simonffy Sámuel, kinek napidiját a Budán dühöngött nagy drágaság miatt a választott hites közönség 3 frtról 6 frtra, — a mellette lévő cancellistét 2 frtra, a hajduét 1 frtra emelte.

1811. Kászonyi János és Vecsey Sámuel.

A reformáló országgyűléseken:

1825. Mikor először vonta magára a figyelmét a nemzetnek a legnagyobb magyar Szechenyi István:

Fáy János polgármester (legelső kath.

vallású követe Debreczennek) és Komlóssy Dániel senátor.

1832—36 Komlóssy Dániel és Poroszlay Frigyes.

1839—40. Nagy Sándor, Derecskei József tanácsnokok.

1843—44. Nagy Sándor, Komlóssy László t. főügyész.

1847—48. Az utolsó rendi országgyűlésen Pozsonyban: Komlóssy László tanácsnok, Sáp Samuel hites ügyvéd.

III. A népképviselőten alakult országgyűléseken.

1848—49. A szabadságharc országgyűlésén:

I. Kerületből (Csapó-Péterfia) Komlóssy Imre, kinek ellenjelöltjei voltak: Komlóssy László és Urinyi Pál.

II. Kerületből (Hatvan Piacz u.) miután Deák Ferencz a neki egyhangulag felajánlott mandátumot nem fogadta el, Tar Károly.

III. Kerületből (Czegléd-Varga u.) Farkas Károly.

1861. Ahogy husz sarki éjszakánál is hosszabb, almatlan, kínos éjszaka után végre virradni kezdett, az I. kerület Tisza Kálmán, a II. kerület Révész Imrét, a III. kerület Patay Istvánt választotta képviselőül, mind a hármat egyhangulag, közfelkiáltással. Az I. kerület számlált ekkor legtöbb választót, 1153-at; utána következett a III. kerület 1141, azután a II. kerület 966 választópolgárral. Most épen megfordítva van a sorrend.

Révész Imre, nekünk felejthetetlen aranyhajú hitszónokunk, a protestáns egyházi irodalomnak, tudományok ragyogó csillaga 1861. május 31-én a pragmatica sanctioról és az országgyűlés törvénytelenységéről mondott hatalmas nagy beszéde után, melylyel a Teleki László majd Tisza Kálmán által vezetett határozati párt álláspontját támogatta, váratlanul otthagya az országgyűlést, hazajött és visszaadta mandátumát polgártársainak.

A nagy szónoknak és mély elméjű tudós hirtelen visszalépésének okai felett annak idején méltán sokat tépelődött a közvélemény. Magok a debreczeniek se tudtak bizonyosat. Csak találgattak. Némelyek Teleki László megdöbbentően tragikus halálával hozták kapcsolatban Révész Imre lemondását. A Trombita cz. újság azzal próbálta magyarázni, hogy a választói bizalmat szavaztak Deák Ferencznek s ez keserítette volna el.

Közéletünk egyik jelese néhány évvel ezelőtt bizalmasan közölte velem Révész Imre visszavonulásának körülményeit, úgy ahogy ő, akkor még ifju ember, magától Révész Imrétől Budapesten azon frissiben hallotta. Ez a jelesünk is elköltözött az élők sorából azóta Felfedhetem hát incognitóját. Armós Bálint volt.

A határozati párt felfogásának rövid ismertetése után így szölt a levél:

„Azonban magok a párt vezetői is megdöbbentek a gondolattól, mi lenne az eredménye annak, ha a nemzet a feléje nyújtott békejebbot ilyen ridegen visszatutasítaná. Gróf Teleki László, a párt első vezére, féltve a nemzetet az erre bekövetkezhető katasztrófától, másrésztől pedig féltékenyebb lévén a becsületére, mint az életére — minthogy az emigrációnak némi lekötendő ígéretet tett — föbe lötte magát. Tisza Kálmán pedig egy értekezleten, melyet még a szavazás kitűzése előtt tartottak, a párt legbefolyásosabb tagjaival abban állapodott meg, hogy noha a határozati párt 2—3 taggal többségben vala a felirati párt felett, egy pár tag maradjon távol a szava-

zaskor, úgy hogy kevés szótöbbséggel a felirat elfogadása menjen keresztül.

Ezen értekezlet után találkozott A. B. Révész Imrével. Ez elpanaszolta előtte a határozati párt korifeusainak megállapodását s ezzel végezte: „Megyek is én haza, nem jöttem én ide komédiát játszani”. Ismerve a Révész törhetetlen jellemét s meggyőződéséhez egész a dacossáig menő ragaszkodását, A. B. egész határozottsággal állította, hogy a visszavonulásnak ez volt az egyedüli oka.

Az igazi okot mégis Révész Imrének egyik legbizalmasabb barátjához néh. Hege-düs László sárospataki pap, esperes, később országgyűlési képviselőhöz 1861-ben írott leveleiből tudjuk meg. Ezeket a fia Révész Kálmán a Debr. Prot. Lap hasábjain közölte volt.

Az 1861. márcz. 11-én kelt levelében leírja Révész, mily körülmények között választották meg őt képviselővé a debreczeniek, az ő határozott akarata, makacs tiltakozása ellenére. Valóságos követségi fordosás volt az ő megválasztása. Levelét így fejezte be.

„Most már iszonyu teher van lelke-men s csak arról gondoskodom, hogy miként szabaduljak meg tőle becsülettel. Ha felmegyek is Pestre — hol, azt hiszem, nagyon pünköszt királyság lesz a mi dicsőségünk, — előbb-utóbb kivágom magamat, mint a jó huszár s hazajövőkkedves feleségemhez, kisfiámhoz és katedrámhöz. Itt van az én helyem.”

És hogy csakugyan hazajött — itt Debreczenben pedig — írja jun. 21-diki levelében, iszonyuan megtámadott a tömeg miatt. Mondatott, hogy félénk vagyok, hogy megcsaltam a bizalmat, hogy ezt soha magamról le nem mosom, hogy most újra elválasztanak, s ha el nem vállalom, akkor papnak sem keltek. Mindamellett forma szerint elkarnak megint választani s a községtanács bizalmat szavazott irántam. Persze, hogyha elválasztanak, aminek én ugyan ellene munkállok, semmi szin alatt el nem vállalom, hiszen nem lehetek nyomorult szörnyeteggé. Édes barátom, ha én elveimhez, melyeket nyilvánítottam, hű akartam maradni: szükséges képen haza kellett jönnöm, a szavazás előtt. A ki valamely kérdés felett szavaz, az ezzel tetteleg nyilvánítja, hogy a többségnek magát alárendelte. Ezt pedig én, ezen kérdésben semmi szin alatt nem tehettem; mert azt hiszem, hogy más dolog az új törvények hozása, más a meglévő törvények iránti hűség. Ez utóbbi esetben ha egy magam vagyok is száz ellenében! engedni nem fogok.

Ezt én megírtam még kezdetben a debreczenieknek. És örülök rajta, hogy így tettem; mert ime, Deák már ismételtén nyilvánította, hogy a felhívás nem a többség, hanem az egész ház tényre, amint az aláírás is mutatja. Én pedig azt nyilvánítom, hogy Ferencz Józsefhez, csak mint hódítóhoz lehet felírni, s hogy én ezt semmi szin alatt nem teszem, inkább haza jövök. Miként vehettem volna hátrézt a szavazásban? Deák ezt átértette, s ezért nevezi lépésemét tiszteletreméltó jellemszilárdságnak; s ime a tömegtől, mely rosszakaróim gyújtottak fel, mégis mit kell szenvednem.”

És ezt a hajthatatlan sziklaerős férfit nem is tudták rávenni, hogy újra mandátumot vállaljon.

(Folyt. köv.)

A második kerületi függetlenségi és 48-as párt pártirodája Piacz utcán Dreher sörcsarnok külön helyiségben van. Mindenféle felvilágosítás itt nyerhető naponként délután 3 órától este 8 óráig.

NAPI HIREK.

Zsarolás Kossuth Ferencz nevében.

Kossuth Ferencz ma a következő felhívást bocsátotta ki a Pol. Ért. útján:

Arról értesültem, hogy bizonyos egyének néhány kormányparti jelöltnél pénzt iparkodtak zsarolni az én nevem bitolásával. Kérem azokat, kikkel ez megtörtént, hogy tegyék meg a büntető feljelentést az illetők ellen. Vagy ha e polgári kötelességüknek, bármily ok miatt, nem akarnak eleget tenni, szíveskedjenek a bebizonyítható adatokat rendelkezésemre bocsátani arról, hogy én e halatlan merényletet megtoroljam. A tisztesség nevében kérek minden hírlapot, pártkülönbség nélkül hogy ezen felhívásomat közölje.

Kossuth Ferencz s. k.

A Magyar Szó egy munkatársa ezen ügyben felkereste országos partunk elnökét Kossuth Ferenczet, aki kijelentette, hogy ez ügy részleteit egyelőre nem hajlandó elmondani, hanem megvárja, hogy azok a képviselőjelöltek, akiket megszaroltak, jelentkezni fognak. Ha ez nem történik meg, ő (Kossuth) maga fog a zsarolókkal szemben a legerélyesebben fellepni, és az ügyet a nyilvánosságra hozni.

Tisza Kálmán a bukás előtt.

Magyarország és a magyarság átka, megrontója öreg Tisza Kálmán kudarcával végzi be megronesolt, diestelen és atkos, gyűlöletes politikai pályafutását. A nemzet ezen ven sirásójától — úgy látszik — máj a fészkeben, Nagyváradon is elfordulnak. Az inkább kormányparti Nagyvárad Naplóból ugyanis ezeket olvastuk:

„Nagyváradon, ahol évek hosszú sora óta megszoktuk Tisza Kálmánnak esőndes, egyhangú megválasztását, ez évben ugyan csak élenkíteni ígérkezik a választást a dr. Barabás Béla jelöltetése. Nemesak a negyvennyolczas párt szervezkedik erősen, de az elégtelenség közül, is úgy, hogy mi kimondjuk őszintén, **veszélyeztetve látjuk a Tisza Kálmán megválasztását Nagyváradon.** Ugy vagyunk értesülve, hogy különösen a tisztviselők vannak elkéserevde Tisza Kálmán ellen, amiért legutóbbi beszámolójában eltelőleg nyilatkozott a generális a tisztviselők mozgalmáról. Ezért a tisztviselők egy része passzív akar maradni, másik része pedig nyilván Barabásra akar szavazni. Hasonlóképpen sok kis kereskedő is a 48-asokhoz csatlakozik a trafik ügy miatt. És végül teljes erővel készül támogatni a Barabás-pártot a helybeli róm. kath. papság is. A szabadelvűek pedig — mintha nem is sejténé a fenyegető veszedelemet, — alszik. Hlatky Endre a párt elnöke és dr. Várud Zsigmond, a párt legkisebb tagja kerületeikben vannak elfoglalva. Pedig ha tovább is így tétlenkedik a szabadelvűpárt és nem lép erősebb akcióba, megeshetik még az a hihetetlen dolog is, hogy **Tisza Kálmán megbukik Nagyváradon.** Bizonyos dolog az, hogy ünnepe-

lyesebb fogadtatást és felvonulást régen látott Nagyvárad, mint a múlt vasárnap rendezett a nagyváradai függetlenségi és 48-as párt Barabás tiszteletére.

Gazdasági bizottsági ülés.

A debreczeni ev. ref. égyház gazd. bizottsága 1901. év szept. hó 26-án d. u. 3 órakor az égyház tanácstermében ülést tart. Tárgyak: Folyó ügyek.

A függetlenségi választók figyelmébe.

Nem győzzük elégszer felhívni a függetlenségi választó polgárok figyelmét okt. 2-ára. A debreczeni képviselőválasztásnak ez a döntő, szavazási napja. Ugy intézzék tehát házi dolgaikat szavazó polgártársaink, hogy ezen napjok szabad legyen és hogy e napon egyetlen tartson vissza közbejött akadály a választási urnától. Zászlónk győzelméről, régi elvesztett kerületeink visszavívásáról van szó. Nem igazi magyar az, a ki ezen a napon kicsinyes, házi dolgok miatt az urnától elmarad. Ha összetartunk, győzni is fogunk.

Bezárt népiskola.

Balkányi Ede dr. kerületi orvos tb. főorvos ma d. e. jelentést tett a polgármesternek, hogy a Paesirta-utcai elemi — iskolában a tanulók között a skarlát járványszerűleg fellépett. Egyben javasolja a főorvos, hogy a betegség tovaterjedésének megállítására az iskolát a járvány megszűntéig zárják be az iskolát. A polgármester a főorvosi jelentés vétele után nyomban intézkedett, hogy az iskolát határozatlan időre bezárják s a tanítást beszüntessék.

Választás a tanítóképző ifjuság „Önképző” körében.

A debreczeni ev. ref. tanítóképző intézet ifjuságának „Önképző kör” e folyó hó 22-én azaz vasárnap tartotta meg alakuló gyűlését, melyen e következő ifjak választották meg tisztviselőkké: Elnök: Nemedi Lajos 4. éves, alelnök: Kardos István 3. éves, Főjegyző: Tokaji József 3. éves, aljegyző: Erdey Lajos 2. éves, Pénztárnok: Jeney Mihály 4. éves, Titkar: Oláh Sándor 3. éves. Könyvtárnok: Kopasz Sándor 3. éves, alkönyvtárnok: Bana Gábor 3. éves, Osztályokat képviselő választmányi tagok: 1. évről Szilágyi Béni és Balint Béla 2. évről Böszörményi Imre és Ormós Lajos. 3. évről Zsirus Sándor és Fekete Imre. 4. évről Varsányi Imre és Gellért Gyula. Bírálo bizottsági tagok: Tokai József 3. éves, Böszörményi Imre 2. éves, Erdey Lajos 2. éves, Kardos István 3. éves.

A hivatalos korteskedés.

Az ellentábor, már értjük alatta a t. kormánypartot, még mindig erősen dolgoztat a tisztviselőkkel. Es az új kuriai bíraskodásról szóló törvénnyel daczolva egyes tisztviselők mindenféle pressziót gyakorolnak a kormányparti jelölt érdekében. Nem veszik figyelembe a 12.501. sz. nevezetes tanácsi végzést sem, mihez tartás végett közölték még a legkisebbbrangu városi hivatalnokkal is. De hát ugylátszik, az csak papiroson írott malaszt, mert nincs aki megtartsa, a polgár-

mester pedig tehetetlen már arra, hogy e rönölet szigorú betartására felügyeljen és a korteskedő tisztviselőkkel fegyelmi eljárás terhe mellett betartassa a márpedig egyes várositisztviselők valósággal megfélemlitik a szegény embereket a kormányparti jelölt érdekében. A multkoriban már lepleztük nagy részét ezeknek a tisztviselőknek, de úgy látszik, nem törődnek vele: sőt tovább is folytatják korteskedéseiket. Különösen a külsőség az, hol nyíltan követik el a törvénybe ütköző dolgokat. Még azzal is amitják a külsőségi polgárságot, hogy Márk Endre a függetlenségi párt jelöltje. Bizonyos nevezetű Hegedüs György, kormányparti kortes és egy állatorvos a terjesztői a külsőségeken ennek a valótlanúgnak. A lélek-vásárlásis vigan folyik Neme egy meg ezafolhatatlan ilyen esetéről van tudomásunk. Megbotránkoztat az az eljárás, amely fölött a főispán is szemet huny, sőt — úgy látszik — mozzatója a törvények által tiltott üzelmeknek, mert más különben a kortesitistviselők aligha mernének így czégeskedni; daczára, hogy ellenök nyíltan emeljük a panaszkodatt Idebent a városban pedig az adó felemeléssel rémitgetik a választókat. Dicső, szép dolgok ezek. A kuria bizonyára érdemeszerint fogja felülbírálni, ha arra kerül, ez a tiszta választást. Egyidejűleg elemlijük, hogy Nagy Gyula adóhivatali segédhivatalnok állítása szerint, nem korteskedik és nem is korteskedett. Helyes! De hát a többiek elmerik-e azt a nyilvánosság előtt mondani.

A debreczeni polgármester figyelmébe.

Simonffy Imre, Debreczen város polgármesterének figyelmébe ajánljuk az alábbi pár sort, mely a következő: Fegyelmi vizsgálat korteskedés miatt.

Halmos János polgármester fegyelmi vizsgálatot rendelt el Szelecsényi Ernő IX. kerületbeli vásárfelügyelő ellen, mivel az új választási törvények ellenere meg nem engedett módon korteskedett Springer képviselőjelölt érdekében. — A polgármester erélyes intézkedése általános megelégedést keltett a polgárság körében.

Példát vehetne a polgármester ur, mert az ő jelenlegi nemtörődömsége sőt beleegyezése a hogyan a korteskedő városi hivatalnokokkal szemben viselkedik, nem az általános megelégedést hanem a legnagyobb megbotránkoztatást kelti a polgárság körében.

Villamos világítás Debreczenben.

Régi óhaja már Debreczen város közönségének a villamos világítás létesítése. A városi világítási bizottság ezzel a körülménnyel számolva, komoly munkálatokat tett egy villamos telep felállítására. E megoldás hírére a Bihari Szénbánya és Villamosság részvénytársaság, a mely az esetleg kihirdetendő pályázaton részt akar venni, próbaelőfizetéseket gyűjt a czélból, hogy a várható áramfogyasztásra nézve kellőleg tájékozva legyen: A czég különben a magyar Aszfalt Részvénytársaság által megkezdett tárgyalásokat folytatja és villamos ára-

mot csak a városi világítási műveknek akarja szolgáltatni, vagyis kizárólag oly módokkal pályázik, a melyekkel a házikészítés elve épségben marad. Ez a próbagyűjtés a városi világítási vállalatnak mindenképen előnyére szolgálhat, mert adatokat nyer a bármely módzat mellett felállítandó villamos telep fogyasztására nézve.

Válasz a válasza.

Tisztelt szerkesztő kollegám, Harsányi Sándor ur, az Új Debreczeni Friss Újság felelős szerkesztője, válaszolt a lapja által provokált kérdéseinkre. Osztom a szép nézetét hogy az elvek harcában ne kicsinyeskedjünk. Nekem nincsen is semmi kifogásom, az elleu, hogy a maga részéről a II-dik kerület szabadelvű jelöltjét. naphoz hasonlítja. Szép hasonlat, de engem egyáltalában nem érdekel. Reám egyedül a tisztelt szerkesztő társ azon kijelentése fontos, hogy „a szabadelvű párt ünnepe” című cikkben használt kifejezéseket nem pártunkra értette. Megnyugvással veszem tudomásul ezt a kijelentést, mert ez előismerése annak is, hogy pártunkban a tisztelt kartárs ur sem tud megnevezni kisöprekre megérett erkölcsi szemetet. És noha teljes előismeréssel adozom tisztelt kartársain kijelentéseiről, nem érzem magamat kötelezettnek arra, hogy nyilatkozatot tegyek az én kérdéseim között nem is említett harmadik személynek a javára avagy ellenére. De azt magam is kívánom, hogy a küzdelem ne fajuljon át irtó háborúvá. Ez azonban a tisztelt ellenpárttól is függ.

Iffabb Mórincz Pál.

A szavazati jog gyakorlása.

Fontos körülményekre hívjuk fel választó polgártársainkat. Közeledik a választási küzdelmek napja. A szavazó czédulák széthordását, már megkezdették. Figyelmeztetjük választói joggal bíró elvtársainkat, hogy a kik a szavazó czédulát nem kapnák rendesen kézhez, azok részére pártunk fogja a szavazó czédulákat kézhez juttatni. Felelmitjük még, hogy az új választási törvények szerint a szavazatok érvényességét nem befolyásolja, ha a név, kor, foglalkozás hibásan volnának is bejegyezve.

Rendelet az iskolalátogatásról.

A közoktatásügyi miniszter nagyfontosságú körrendeletet intézett most az ország tanfelügyelőihez, kiket szigorú és pontos ellenőrzésre utasít. A miniszter tetemesen megkönnyebbitette a tanfelügyelők nagy munkáját s megszüntetett egy kifogásokra alkalmas panaszt azzal, hogy jelentékenyen fölemelte az uti-átalányokat. Ilyenformán megkövetelheti a tanfelügyelőktől, hogy évenként legalább egyszer meglátogassanak minden olyan iskolát, mely a felügyeletükre van bízva. A miniszter körrendeletéhez jegyzőkönyvet mellékel, mely tizenhárom csoportra osztott kérdőpontokat tartalmaz. A tanfelügyelők ezután kötelesek a kérdőpontok szerint tapasztalataikat írásban fölterjeszteni a miniszterhez. Ez az új rendszer előreláthatóan biztos alapot fog adni az iskolák sok bajainak az orvoslására.

A kérdőpontok kiterjednek az iskolai

helyiségekre, az iskolák felszerelésére, a közvetlenül hatóságok ellenőrző kötelességének teljesítésére, az iskolai könyvtárakra, a tanítás eredményére, a növendékeknek pontos isk. látogatására. Választ kérnek arra, hogy elegendő-e a működő tanterő, a tanfelügyelő az esetleges hiányok pótlására tett-e intézkedést és mik ezek az intézkedések? Kiválóan fontos kérdések azok, amelyek a magyar nyelv tudásának eredményére és az iskolás gyermekeknek a szükséges tanszerekkel való ellátására vonatkoznak. A miniszter megkérdi, hogy a nem magyar tannyelvű iskolákban sikeres-e a magyar nyelv tanítása? Megtanulnak-e magyarul a gyermekek és ha nem, mi az ami ezt megakadályozza? Ami a tanítókat illeti, a tanfelügyelőnek jelentést kell tennie, milyen a tanító képzettsége, nyelvismerete, tanítási és oktatási eljárása, milyen a megfigyeléseket tett társadalmi életéről és hazafiasság magatartásáról? Nem használta a tanító iskolájában meg nem engedett, vagy éppen állásmellette és kitiltott tankönyvet, füzetet vagy egyéb tanszert? Megkérdi a miniszter azt is, megkapja-e a tanító pontosan illetményeit?

Szüreti multság.

Szabó Miklós táncztanító folyó évi szeptember hó 29 én, azaz vasárnap este a „Margit” fürdő disztermében ünnepélyes szüreti multságot rendez. Belépti-díj személyenként 1 korona. Kezdeté este 7 óra kor. Jó zenéről gondoskodni fogok. Az estély világhírű zóna-postával, serpentin és confetti dobálással lesz egybekötve. Virág-árus hölgyek is közreműködnek: Szabó Rózsika és Szabó Mariska. Postás és postásleány Barta Juliska és Korény Fevenecz. Ajándéokra igényt tarthatnak mindazon urak és hölgyek, kiket legtöbbször büntetnek Pásztor-legények és leányok szintén, kik legtöbb tolvajt fognak el.

Karczag Vilmos a királynál.

Bécsből írják, hogy a Theater an der Wien igazgatósága, amelynek élén Karczag Vilmos áll, — tisztelgett a királynál, hogy őt a színháznak e hónap 26 án való megnyitásához meghívja. Karczaggal a király magyarul beszélt.

— Nemde, ön magyar? kérdezte az uralkodó.

— Igen felség, — válaszolt Karczag.

— Sok dolga van?

— Most igen, felség, mert azon voltunk, hogy a színházat régi színvonalára emeljük.

A király erre megígérte, hogy iparkodni fog, hogy a megnyitó előadáson megjelenhessen.

Hazatérő katonák.

Hej, a kaszárnyák viszhangos folyosóin de vidáman zug fel most a nóta. Bucsúének az, de a bucsuzás fájdalma nélkül. Csupa öröm, viharos boldogság cseng a nóta szavában, muzsikájában s öreg katonák dalolják virágos kedvvel. Öreg katonák. Ki három évig, ki kettőig szolgálta a császárt s ez utóbbiak most feltételesen vetik le a katonazubbonyt, hogy helyébe szintelen polgári ruhát vegyenek fel. Szabadságra mennek katonáék. Három évig ették a komisz kenyeret s most puha, foszlós, házi kenyérré vágyakoznak, amit az édesanya süített vagy a szerető menyecske. Ah, odahaza a bubos kemencze mellett a szeretetnek, a csöndes boldogságnak minő melege árad szét. —

Szervusz, katonaelet, gyöngyélet, az Ur legyen veled, haza a szülőfalumba, vár az édes anyám, a szentem és még valaki. Igy. Csupa boldogság, gyönyörűség az élet. A nap, a bágyadt szeptemberi nap olyan ragyogva süt, a simogatása olyan, mint az édesanyai kéz. Ni, az a nagy gyerek ott, aki szakaszvezető volt a huszaroznál és olyanokat káromkodott, hogy no, lám elsirja magát. Zokogva borul a szülője karjába. Amott a kerítés mögött, melyen már sárgul a sövény és aranszint vált, valaki lázas kidirult arccal les, bubos a fejkendője, hófehér az ingvála és jaj de szép virágos a köténye. Ki az no? Akarki is, repülve rohan a hazatérő szálás, napsütött legény felé és ringó, lanyos teste elvesz annak izmos két ölelő karjában. Jaj, de mennyi boldogság! A kaszárnyákban felcseng a nóta és reszket a muzsikájában a jövő boldogságának delibabos képe.

A Tompa Mihály szobra.

A virágok költőjének szelid, de mély költészetét csak most, a sivár próza korszakában méltányolja igazán nemzete. Rimaszombat, Tompa Mihály szülővárosa az idén diszes szobrot készített nagy fia emlékére. A bronz-szobrot már föl állították a város főterén és a leplezése az előzetes terv szerint e hónapban lett volna. De a nagy költő még holta után sem tagadja meg egyéniségét: szerény, magabizálló most is és visszavonult a stréberkedő világ zajos küzdelmeitől. Vagyis a választási mozgalmak a jövő tavaszra toltak ki a szobor leplezésének ünnepét. Hiába, Magyarországon egy holt költő szobránál mindig fontosabb egy eleven jelölt megválasztása. Még akkor is, ha az a költő Tompa Mihály, az a jelölt pedig Strebinszky Cézár.

A jószívű orosz czár.

Miklós czár 5000 rubelt adott át a danzigi találkozasakor Vilmos császárnak, azzal a kéréssel, hogy juttassa el ezt az összeget Vystylen orosz határvároska lakosságának, melyet a tűz koldusbotra juttatott. Mint jelentik, Vilmos császár maga vitte el a pénzt a kis városba s beszéd kíséretében adta át.

Hazatolonczolt zenekar.

Makón egy csomó gyermek összeállt s zenekart alakítottak. Egy darabig egész jól ment a dolog, míg valami jött-ment karmester országos köruttra nem esalta őket. Elindultak, de csak Nyiregyházaig jutottak, mert a karmester ur minden pénz nélkül ott hagyta őket. A rendőrség haza tolonczolta őket.

Svéd torna órákra

jelentkezni lehet dr. Szász Adolfnál, Szechenyi-utca 1. sz., I. em. délelőtt 9-12-ig, délután 3-5-ig. Rosszul fejlett, vérszegény, rossz tartású gyermekeknek ajánlatos a svéd torna.

26 krajczár 1 liter ujkerti bor.

A Markus Jenő „Dreher-féle” sör és bor csarnokában igen olcsó választékos étlap az utcai helyiségben, vasárnap este katonazene. Szabad bemenet.

Egy első emeleti páholy

(„A” bérleten) kiadó az első tíz színházi estére. Felvilágosítást ad a szerkesztőség.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon nemeslelkű részvevők, akik felejthetetlen jó feleségem végtiszességétől oly feltűnő nagyszámmal megjelentek és résztvételték más módon is nyilvánították, mi által lesújtó bánatomat enyhíteni igyekeztek — fogadják ez uton is halás szívből fakadó köszönetemet. — Erdélyi István.

A moszkvai

„Popoff” és „Karavan” tea behozatali társaságok idei termésű teái már beérkeztek, s a legfinomabb minőségben kaphatók: Kontsek Géza fűszer- és csemege kereskedésében Debreczen, Kossuth-utca.

Nyilatkozat.

A szolyvai gyógyviz hatása páratlan, különösen a köszvényes bajoknál.*

Dr. Bossányi Béla, a budapesti Szt.-Lukács-fürdő főorvosa.

A szolyvai ásványvíz kitűnő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

Eötvös Károly H.-Szoboszlón.

(Szoboszlói levél.)

Nevezetes napja volt vasárnap H.-Szoboszló városának. Eötvös Károly a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt nagyhirű, oszlopos tagja látogatta meg a hajduk ősi fészekét, hogy erkölcsi támogatásban részesítse Kovács Gyula polgarmestert, Kossuth-párti képviselő-jelöltet.

Kovács Gyula vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg programbeszédét és ez alkalommal Eötvös Károly is beszédet intézett az ezrekre menő neptömeghez, mely a piécz teren gyűlt össze.

Ádám János pártelnök nyitotta meg a gyűlést és küldöttségileg hívták meg Eötvös Károlyt és Kovács Gyulát beszédjök megtartására.

Először Kovács Gyula beszélt. Rövid, tömör volt a beszéde. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt rendíthetetlen hívének vallotta magát. Majd megmagyarázta mi tette szükségessé a 48-as Kossuth-párt szervezkedését H. Szoboszlón és ezen kijelentés során nyilatkozott Polónyi Géza szoboszlói szereplésével is, ki 8 év előtt oda nyilatkozott, hogy Szoboszlótól visszavonulna, ha itt Kossuth-párti jelölttel kerülne szemközt. Nem így történt, harcolni kell és úgymond: A születés, a fajszeretet adta nekem azt a jót, hogy itt a Kossuth-párt zászlaját kibontsam és lobogtassam. Továbbá kijelenti, hogy a Kossuth-párt programját teljes egészében magáévá teszi. Követeli az önálló vármegyerületet, az önálló magyar udvartartást, az önálló külképviseletet, az önálló magyar hadsereget.

Majd áttér az adókra. Az adó számtalan faja között legerheesebb a földadó. Ezt a kormány is belátta és Wekerle megiskezdte ennek a reformját; de ma sem érvényesítették. A jövő országgyűlés feladatai közé tartozik, hogy ezt a fontos kérdést rendezzék s megoldják. Szoboszlónak 2400 választója van ezek közül 2000 mező azda; nem helyes-e hát hogy egyet ezek közül a mezőgazdák közül akar felküldeni a Házba, hogy érdekeiket megvédelmezik. Visszautasítja azokat a rágalmakat, melyeket ellenfelei ellene hirsztelnek. Az ő atyja alapította meg H.-Szoboszlón a Kossuth-pártot, apja volt az első népképviselője H.-Szoboszlónak. Ő az apja hagyományait sohasem fogja megtagadni.

Jogom van fellépni — fejezi be beszédét — kiakarom köszönetülni azt a csorbát, melyet az apámtól öröklött zászlón ejtettek, hogy az önök kezébe tisztán, mocsoktalanul adjam vissza.

Szünni alig akaró tetszés nyilvánítások kifejezése után Eötvös Károly lépett elő és hatalmas, nagyhatású politikai beszédet mondott, melyben párhuzamot vont a volt képviselő és jelenlegi képviselőjelölt elvei között.

Eljöttem ide — kezdte a vajda beszédét — erre a helyre, a szabad hajduk dicsőséges városába. Még eddig nem adta meg a gondviselés a jogot, hogy megjelenhessek önök között; de őseim nem idegenek itt. Karaffa véreibe elől ide menekültek önök közé s innen vonultak Nagy-Körösrre. De a hitet, a hazaszeretetet, melyet itt örökölték fenntartották. Majd kijelentette, hogy Kovács Gyulával mindenben egyetért. Személyeskedni nem akar. A függetlenségi pártra ma nagyobb szükség van mint bármikor. Vácsolja, hogy az ország jóléte miként hanyatlak, a hazafias érzés hogy szűnik meg napról-napra s minden igaz magyarnak kötelessége megállani a függetlenségi elvek mellett. Ötvenhárom év előtt is nagybajba volt a hazas akkor a legmúltabb férfut szemelte ki Kossuth Lajos, Kovács Gyula édes apját. Ma ép oly bajban van az ország s most Kossuth Ferencz, aki helyett ő itt jelen van, azt üzeni önöknek, hogy a fiát várom az ország házába.

Majd így folytatja beszédét:

Megmondom miért látom én s akik velem egy nézetben vannak, hogy az ország bajban van. Legujabban egy új párt, az agrárius párt keletkezett. Nagy ur áll az élén, van vagy 150,000 hold földje. Azt mondja, segítsünk a hazán. Én is ezt mondom, pedig nem tartozom a nagy urak közé. Igen segítsünk a hazán, hogy a népen is segítsünk. A földadó rendszere a legigazságtalanabb. Akinek 10—15 holdja van, az annyi adót fizet holdankint mint akinek 100,000 holdja van. Ez nem helyes, nem arányos, a szegény ember 10—15 hold földje után még nem is lenne szabad adót kiróni, mert amit az a föld hoz, az kell ruhára, élelemre. Ezen akar segíteni a párt, ez a törekvése s ez az u. n. fokozatos a d ó r e n d s z e r. Ötven-hatvan holdnál mérsékelt s tovább fokozatosan emelkedjék az adó; ez ami programunk egyik része. Másik fontos dolog a földadó kiigazítása. Nagyobb igazságtalanság nem történt, mint mikor 25 év előtt ezt nálunk behozták. Kisbirtokosokon nagy terheket hagytak, a grófokat, főpapokat alig adózták meg. A szoboszlói gazda eg. hold után 4—5 frt adót fizet. a mágánások, pl. Eszterházy, kinek 400,000 holdja van, alig fizet holdanként 70 krt. Ezt kikell igazítani, igazságosan kell kiróni az adót. Harmadik dolog is van amit az u. n. agráriusoknak megakarok mondani. Ez az, hogy törekednünk kell a nagy uraságok megkötött birtokait, a hitbizományokat feloldani. Egész vármegyék vannak, ahol olyan birtokok vannak, melyeket kivontak a közforgalom alól, melyet a lelketlen kormányok azért csináltak, hogy legyen néhány férfi, kinek születésénél fogva legyen birtoka. Ezek a hitbizományok, melyeket fel kell oldani. Szükséges hogy a nagyur földje ép úgy legyen a közforgalomé, mint a kis gazdáé. Több mint 5 millió hold, amely így le van kötve s ez viseli még a kisebb terhet is. Ez az ország nagy baja. A külföldön sehol sincs ilyen lekötött birtok, nálunk is a mágánásoknak van. Egyetért a jelölttel abban is, hogy a mezőgazdaság sorsán segíteni kell. Szükség van a magyar telepítési politikára, mert az ország sok részén nem magyar az ur. Meg

kell menteni a nemzetiségek elől a magyar fajt. Ez az ő agrárpolitikája s a függ. 48-as Kossuth-párt politikája. Majd a néppárttal foglalkozik s részletesebben kifejti, milyen káros a néppárt működése az országra. Példakép felhossa a böszörményi dorogi magyarokat, kiknek Róma azt parancsolja: oroszul beszéljenek. E beszéde folyamán rámutat a szoboszlai választásra is és kifejti, hogy a szoboszlaiaknak nem oly szabad követet választani, aki a klerikálisokkal tart.

Végül lelkes szavakban arra kéri a választókat, ne csüggedjenek, hanem tartsanak össze s válasszák meg Kovács Gyulát, ki igazi, rendíthetetlen híve s harczoza a Kossuth pártnak s ki itt él, itt fog meghalni közöttük s aki ő értük akar munkálkodni.

Eötvös beszéde lelkesítő volt az egybegyűltekre s sokáig emlékezetében maradt azoknak, kik halották. Délután Eötvös Kovács Gyulával Szovátra ment, kísérve nagy kísérsortól, hol Kovács Gyula mellett szintén tartott lelkesítő beszédet.

A Hortobágyról.*

A hortobágyi sikot erősen kerülgeti a kultúra, de megejteni nem tudja. Az ő s sikeresen állt ellent a csábitásnak, pusztái szabadon ölelkeznek a szemhatár végével, a ménések csikói ma is versenyt szagulanak a széllel, mely a hortobágyi sikot állandó sporttelepnek tekinti.

A régi népköltészetnek kedves témája volt a Hortobágy. Megénekelték pásztoraikat, csikósait és szegény legényeit, a kik busan keltek utra, mikor a hortobágyi sikon végig süvített a szél.

A szél maig is a régi szilajsággal járja a fenséges sikot, de a szegénylegények elvonnultak. Az újabb viszonyok nem kedvezők életföltételüknek. A pakszusos világban nem érdemes csikót lovat lopni.

Nagy a közbiztonság a Hortobágyon. Annaira nagy, hogy minden esztendőben megfordul benne néhány elszánt angol turista, a kik amateur fényképező készülékeket szegeznek a végtelenségnek. — Az angol képes újságok számos képet közöltek a Hortobágyról s a szövögrészben elmondták hogy már régen vége lenne az angol búr háborúnak, ha az angol hadügyi kormány a hortobágyi ménéseket idejében összevásárolta volna.

De az idők során sok minden változott meg a nagy rónaságon. A többek között nem látni rajta egy cigányátort sem. A kóbor cigányok messzire elkerültek a Hortobágyot. Hallani sem akarnak felőle. Pedig valamikor ott tanyáztak a fekete karavánok télen-nyáron szakadvást. Ők voltak a Hortobágy czápai, ők vették pártfogásukba az eltévedt csikókat.

A régi judikatura legdurvább eszközei sem tudták megfékezni a kóbor cigányhadakat. A csendbiztosok torturái nem remítették el őket. Neveitük a derest és stoikusán túrték a suhogó mogyorófpálczát.

Azt is meg kell szokni, mint a csunya időt, — mondta a vajda, mikor az obligát huszonötöt rádiktálták.

Néhány év előtt azonban eltűntek végképp. Pedig egy ujjal sem bántották őket. Még csak kényszer utlevelet sem kaptak.

Egy fejcsóválás üldözte őket ki a Hortobágyról.

*) Az Új Idők-ből vettük át ezt a debreczeni vonatkozású cikkekét. Egy anekdota van benne elmondva a kóbor cigányokról, úgy véljük, hogy a furfangos kapitány, a ki a Hortobágyról elriasztotta a cigányt, nem lehet más mint Farkas Bertó málai biztos bátyánk.

Igy történt a dolog:

Fiatal, energikus embert neveztek ki hortobágyi kapitánynak, a ki tudta, hogy a büntető törvénykönyvvel nem boldogul a cigányok ellen. Elővette tehát az állategészségügyi törvényt.

Néhány sátorralja cigány jött hozzá pakszusért. — A kapitány szívesen fogadta őket.

— Adok, hogyné adnék, csak azt akarom tudni egészségese-e az állatok?

A cigányok esküdöztek égre földre, csupa tüzes láltos.

— Majd megnézi az állatorvos ur — mondá a kapitány. Az állatorvos odament a szekerekhez, meglapogatta a lovakat és a fejét csóválta.

— Ön nem mer kezkeskedni ezeknek az állatoknak az egészségéért? — fakgatta a kapitány.

Az állatorvos folytatta a fejcsóválást.

Erre a félhivatalos nyilatkozatra a kapitány ott nyomban lehungokoztatta a lovakat és minden rendelkezésére álló fegyveres erővel és karhatalommal dezinficiálta a cigányokat, a vajdától a rajkókig.

Soha olyan javeszedekest nem hallottak a Hortobágyon.

A kapitány pedig szeliden oda szól az ezüstgombos vajdához.

— Nagy szivesseget tennél, meg is szolgálnám neked, ha a többit is ide küldenéd. Hadd vizitálja meg az állatorvos ur.

A vajda leküzdötte nehéz keservét s ravasz alázatossággal fogadkozott.

— Küldöm, nagyságos kapitány ur, hogyné küldeném, csak tessék várni.

Azzal fölszedelőzködött és a szél irányában eltűnt a pereputtyal.

Azóta sátoros cigányt nem láttak a Hortobágyon.

Luczián.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Erekmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Möriz Pál. 47.

Még szomorubbak voltak azok a hoszszu kocsisorok, amelyeken sebesülteket a kórházakba hordtak. Lützent ugy tele tömtek sebesültekek, hogy mi már be se frötünk, tovább parancsolták a szállítmányunkat Lipcse felé. Meg az utcákon is kinlódott a sok szereucsétlen sebesült. Félholtan heverészték a szalmán, amit a házak aljába aljaktak le. Egy jó óra mulva bizonyos templomhoz értünk, itt közülünk is leraktak tizenötöt vagy huszat. Ezek már halálra váltak.

Itten a huszárok is megpihentek. A kocsikhoz kötötték a lovaikat, aztán bétértek a szomszédos sarki csapszékbe, később fel frissülve, ismét lóra ültek és megindult Lipcse felé a mi szomorú menetünk.

Ettől kezdve nem emlékezem semmire. A fejem szédült, a fülem zugott, a fákat embereknek néztem és iszonyuan szomjaztam.

A sebláz erőt vett rajtunk. A kocsikból kiakartak ugrálni a betegek. Az egyik szitkozódott, a másik az anyja után kiabált. De azt sem tudom, hogy én is mit csináltam. Hanem amidőn feleszméltem, ugy tünt fel, mintha valami gonosz álomból ébredtem volna. Két férfialak felragadt, az egyik a lábomat fogta, a másik a dereka-

mat ölelte át, aztán ugy czipeltek valamelyes sötét, homályos helyen keresztül. Az egen ragyogott a sűrű csillagsereg. Már éjszaka volt és ezen nagy épület, amelybe törekedtünk és amelynek az ablakaiban számtalan fény ragyogott, mint később megtudtam, a lipcsei külvárosi nagy kórház volt.

A két férfialak csigalépcsőn törekedett felfelé. Széles terembe szállítottak be, hol három sorban rendezték be az ágyakat. Az egyik ágyba belefektettek. Micsoda szitkozódás kiáltozás, jajgatás zajgott ebben a teremben, ahol száz és száz sebesült nyöszörgött, senyvedett lázbetegen. A nyitott ablakon becsapódó légáramlat lobogtatta a kis fali lámpákat. A gyógykatonák, az orvosok, a sebészek közösen jártak fel és alá. Örjületes volt az a zsbajgás, mert a folyosóról, a lépcsőkről is behangzott a lárma a kopogás, miközben az ujjab és ujjab sebesült szállítmányokat helyezgették el. Aztán a téren is egyre dübörögtek a sebesülthezó kocsik. A kocsivezető altisztek szitkozódttak. Az ostor pattogott. A lovak nyihogtak, tomboltak.

Mikor vetköztettek, oly iszonyu fájdalom nyilallott a vállamba, hogy felsikoltottam, az egyik seborvos azonnal hozzámstietett és dorgálta az illető katonát, hogy miért nem ügyel jobban reám. Ez éjszakából másra nem emlékezem, mert engem is megzavart a sebláz. És amint később egy szomszédomtól, a vén táboritüzér katonától hallottam, az éjszaka nem nyughatott tőlem, mert lázálmaimban egyre a Katiczám, Gulden ur és Gretel néni után kiáltoztam, hogy jöjjenek, hogy segítsenek rajtam.

Csak reggel nyolcz óra felé tekintetem körülményesebben körül a nagy teremben. Ekkor tudtam meg azt is, hogy a ballváll esontomat roncsolta szét a golyó. Mikor ugyanis felébredtem, egy tuczat sebészorvos tanakodott mellettem. Az egyik feloldozta a kötelekeimet. Ezt a kövér, szöke férfit báró urnak szólították, az ágyam lábánál egy ápoló, mosdótálban tartotta a langyos vizet. És a törzsorvos miközben a sebemet átkutatta, a többiek is hozzáhajoltak, valószínű, hogy hallják a véleményét. Néhány pillanatig értekezett velük. Én a szavaiból csak annyit vehettem ki, hogy a golyó alulról felfelé eső irányban hatolt a testembe és miután összezuzta a esontomat, kihatolt a testemből. Láttam, jól érti a dolgot, mert a poroszok a kerti kőfalat át tényleg alacsonyabb helyről löttek a mi magasabb fekvésű védhelyünkhöz. Majd saját kezüleg kimosogatta a sebemet és ügyesen rendbehozta a kötések is. A vállamat azonban nem mozgathattam.

Jobbulást éreztem. Később egyik ápoló tiszta inget huzott reám, nagy gyakorlottsága miatt semmi fájdalmat nem éreztem.

Most az orvos a másik ágy előtt állapodott meg.

— No öreg, hát már megint itt vagy, szólította a sebesültet.

— Igen báró ur, még meg vagyok, büszkélkedett az öreg tüzér, hogy a báró felismerte. Az első esetem az auszterliczi kartácslövés volt, aztán pedig Jenánál. Szmolenszknél a dzsidások szurkáltak meg.

— Igen! Emlékszem, szólt az orvos egész elérzékenyülve. Hát most mi bajunk?

— A porosz huszárok összevagdalták a balkaromat. Három kardvágást kaptam, miközben az ágyumát védelmeztem ellenük.

Jól hallottam, hogy az orvos, miközben a tüzér sebköteleket oldozta, azt is megkérdezte tőle:

— Hát az érdem keresztet megkaptad-e már?

— Nem báró ur!

— Hogy is hívnak csak?

— Christian Zimmer, káplár, a második lovas tábori tüzérezredtől.

— Jó, jó!

Azután e szavakkal bucsuzott tőle:

— Majd csak rëndbe jön mi iden.

Aztán másfelé fordult, más sebesültekhez intézett kérdéseket, majd kőrútját bevégezvén kiment, de még előbb az ápolókat gyelmezettette egy és másra.

Az öreg tüzérel madarat lehetett volna fogatni. De még jobban neki vidult, amikor a mi elszázi nyelvünkön szóltam hozzá, mert ez imént hallott neve után mindjárt sejtettem, hogy földi. Hat láb magas, kerekvállu óriás volt. Erős mint a szikla. Alacsony homloku, vaskos orru, yöröses szöke bajuszu férfi, de emellett tetőtől talpig becsületes földi.

Szinte hegyezte a fülét az elszázi beszéd hallatára és örömeben hunyorgatott. Ezen elszázi nyelven bármit elcsalhattam volna tőle, ha ugyan lett volna valamije, de így csak a kezemet szorongatva, hanem ezt aztán hatalmasan, a esontom csakugy recsegett ropogott belé. És ugy szólingatott, mint otthon szokták.

— Josephel, mondá, Josephel vigyázz, le ne nyelj minden orvosságot... Csak amit ismerünk, azt használjuk... Mert ha valami nem jószagu, nem is hasznos az. Ezt én mondom, ha a sok panes helyett egy egy flaskó rikevirát kaphatnánk, még pedig naponta, akkor mindnyájan meggyógyulnánk mihamar. Hanem persze inkább medicinával rontják a gyomrunkat. Pedig én mondom Cristian Zimmer, nincs hatalmasabb valami az elszázi tehér bornál.

Ha pedig a sebláz miatt aggályoskodtam, akkor nagy, szürke szemeit reám vetvén, mindig ledorgált.

— Ejnye Josephel, tán megbolondultál. Ne légy olyan puha, mit izgatod, gyötröd magad azzal a seblázzal? Nem olyan fajta ficzkók vagyunk mi. Minket nem émeszt meg a kórházi ágy. Másforma halál vár mi reánk... Nem... Nem... Csak verd ki a fejedből ezeket a balga gyötrödéseket.

Folyt. köv.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A egkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűből szedtt minden szó 4 fillér.

Uj boros hordók I. rendű készit-

mény, minden nagyságban megrendelhetők Debreczeni Lajos hentes üzletében Verböcy utca 8.

Ebesi ártézi viz a legjobb

segesebb üditő ital. Kapható minden füszer üzletben, kávéházak és vendéglőkben. Fő- r a k t á r : Piacz-u. 7. sz.

Szép bajusz nyerhető rövid időn

a híres „Hajduságpedró” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerterében, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Czirok szakált bármily

menyiségben a legmagasabb árban veszek. Czím a kiadóhivatalban.

13096/13116—1901.

Árverési hirdetés.

A Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező külső és belső Guth és Monostor erdőségek f. évi makktermésének hasznobérbe adása a beérkezett utóajánlatok folytán újabb árverés rendeltetvén el, ezen árverés határnapjául **f. é. szept. 28-ik napjának d. e. 10 órája** a városház nagytanácstermében kitűzetik, arra az érdeklődők megívatnak.

Kelt Debreczen, 1901. szept. 23.

A városi tanács.

Szabadalmazott drótüveg

Legjobb és legmodernebb üvegezési anyag
felső világítások, oldalablakok, udvarok, gépműhelyek, pályaudvarok, raktárak, erkélyek, világos rekeszek és mindenféle oly zárt helyek részére, melyek világosságára súlyt fektetünk, továbbá jelző tábláknak stb. stb.
Előállítatik 2-5 mtr. nagyságig 4 mm-től 30 mm. vastagságban.

Előnyei: A lehető legnagyobb törési biztonság, eddig el nem ért ellenállási képesség, a legmagasabb fokig tűzbiztonság, kitűnő átlátszóság, könnyű tisztítás és a vas szerelvények mellőzése, stb. stb.

Nagymennyiségben és a legjobb eredménnyel használják az állami és magánépítkezéseknél és igen sok vasutnál a bel és külföldön.

Védőhüvelyek drótüvegből

vizállást mutató üvegek részére, gőzgépeknél és mozdonyoknál

Átlátszó, kemény üvegöntvény, padló lemezek sima vagy mintázott felülettel, fehér, vagy fél fehér színben, drótbetéttel, vagy anélkül.

Üveg-fedőcserepek és üvegtáblák.

félfehér és fehérszínben, drótbetéttel vagy anélkül különböző alakokban és nagyságban.

Aktien-Gesellschaft für Glasindustrie
vorm. Friedr. Siemens.

Kousattl bei Elbogen (Böhmen).

Gyárt még: Palackokat mindenféle alakban, üveg-elzárókat, üvegöntvényeket, sajtoltüvegeket; disz-üvegeket, üveghengereket és szabadalm. üveg-betűket stb.

Piacz utcza

bolthelyiségek

folyó évi november 1-re

bérbe adatnak.

Értesítés nyerhető az

Ipar és kereskedelmi banknál.

Millenniumi kiállítás 1896. Nagy Millenniumi érem.

STAHEL és LENNER Budapest,

Trieur- és lemezlyukasztó gyár.

Gyár : Katona József-utca 8 sz. Margithid és nyugoti pályaudvar közt.

Ajánljuk az általunk gyártott legjobb minőségű :

Trieuröket : a kankoly és bükkönynek a buza-

árpa vagy rozs közül kiválasztására.

Trieuröket : a zabnak vagy árpának a buza

közül és a gömbölyű magvak kiválasztására.

Lencsetisztító és osztályozó trieuröket : az

árpa kiválasztására és a lencse osztályozására

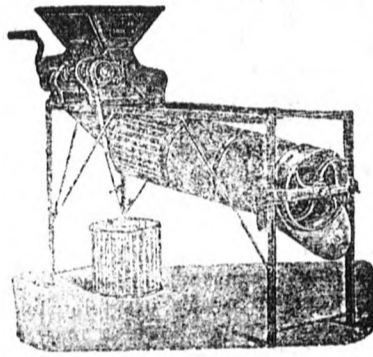
Osztályozó Trieuröket.

Szabadalmazott Trieur osztályozógépeket

minden gabonafaj tisztítására és tetszés szerinti

osztályozására. Elvállalunk Gutjahr s

Müller, illetve Mayer rendszerű trieuröket

esekély költséggel a trieur beküldése mellett ezen szabadalmazott trieurökre át-
alakítását. Kaphatók :

Malom Trieurhengerek vagy burkolatai.

Lyukasztott vagy hasított lemezek tetszés szerinti nagyságban ipari vagy gazdasági célokra.

— Árjegyzékek vagy mintakönyvek ingyen és bérmentve küldetnek. —

Választási

zászlókat és jelvényeket

feltűnő olcsón készítünk.

Bármilyen nagy megrendelést néhány óra alatt elintézzük.

Zászlók és jelvényekről megkeresésre árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

Sürgőnczim :

HOFFMANN KRONOVITZ
Debreczen.

Tisztelettel

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája

DEBRECZEN, Piacz-utca 49!

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.